

Indhold

PAPYRUS 43. årgang, nr. 1 2023

Øverste etage på Abu Hol Sports Clubs forfaldne bygning brydes ned. Foto Mark Lehner.

4 Gemmer fodboldbanen et palads? *Mark Lehner*

16 Byggeriet af Senemuts gravmonumenter *Rune Olsen*

26 Tutankhamons grav – arkæologi og politik *Paul John Frandsen*

47 Siden sidst *Louise Alkjær*

OM FORFATTERNE

Louise Alkjær, cand. mag. og underviser på Folkeuniversitetet

Paul John Frandsen, mag. art., lektor emeritus på Københavns Universitet

Mark Lehner, Director, Ancient Egypt Research Associates. Associate, Institute for the Study of Ancient Cultures (formerly Oriental Institute), University of Chicago)

Rune Olsen, Postdoc.

ENGLISH ABSTRACTS

Does the soccer field hide a palace?

Mark Lehner

After waiting 20 years, Mark Lehner and his team were able to excavate the area of a modern soccer field and sports club in Giza next to where they had previously exposed part of a pyramid city. Earlier excavations had revealed buildings that were interpreted as belonging to a Royal Administrative Building (RAB), with grain silos and what may have been some kind of “offices” that continued under the soccer field. Lehner explains the ideas behind the hypothesis that the RAB belongs to a palace city, and how seal impressions and the papyri found at Wadi el-Jarf at the Red Sea may support this. In the first sondage in the soccer field, furthest away from the previously excavated area, only sand was encountered, but the two sondages closer to the known area produced walls at lower levels, which proved that they were built down towards a harbour area (termed Lagoon 1), where grain and cattle were probably delivered.

Construction of the tomb monuments of Senenmut

Rune Olsen

In his PhD thesis “Socioeconomic aspects of ancient Egyptian private tomb construction – A study on New Kingdom tomb volumetrics as economic markers”, Rune Olsen dealt with the construction of the funerary monuments of Senenmut. This was by virtue of the fact that his is one of only two cases of private tomb-construction documented by a number of ostraca bearing relevant texts and drawings. Most of these were found in connection with the tomb chapel of Senenmut TT71 on Sheikh Abd el-Qurna, and some close to TT353, which was planned to include his burial chamber, at the base of a quarry at Deir el Bahri. From the ostraca we learn that it took around only four years to construct TT71, with up to 150 men working at it at the beginning, but with fewer needed later in the process. The organisation of the men in various groups is also highlighted, as well as how much they achieved per day. Some of the ostraca bore sketches of the planned decoration and texts for the walls.

The tomb of Tutankhamun – Archaeology and politics

Paul John Frandsen

Paul John Frandsen uncovers the true story behind the “tales” of Howard Carter and the discovery of the tomb of Tutankhamun, based on the findings of Thomas Hoving’s 1978 book, *Tutankhamun: The Untold Story*. To understand the time of the discovery and how the 5th Earl of Carnarvon came to finance excavations in the Valley of the Kings, he also takes the reader back to 1799 when Napoleon Bonaparte’s forces were defeated by the British in Egypt. He then looks at the conflicts that followed between France and Britain over the next century, including the history of the French led construction of the Suez Canal, and the French stewardship of the Antiquities Service and the Egyptian Museum in Cairo. In 1882, Britain occupied Egypt and the same year the Egypt Exploration Fund, later Egypt Exploration Society was founded. All the while Egyptian nationalism played an important role, with the tomb of Tutankhamun being an important symbol of its manifestation in Pharaonism.

Proofreading by Aidan Dodson

PAPYRUS udgives af
Dansk Ægyptologisk Selskab
c/o Carsten Niebuhr Afdelingen
ToRS
Københavns Universitet Amager
Karen Blixens Plads 8, bygning 10
2300 København S

Hjemmeside: www.daes.dk

DÆS e-mail: mail@daes.dk

Papyrus e-mail:

tine.bagh@gmail.com

Bank: Danske Bank
1551-0007347383

Bestyrelse

Tine Bagh (formand og Papyrus-redaktør)

Else Steenberg (sekretær)

Louise Alkjær

Diana H. Barfod (kasserer)

Paul John Frandsen

Mette Gregersen (næstformand)

Ole Herslund

Mette Holst

Merete Allen Jensen

Elin Rand Nielsen (webmaster)

Ziff Julie Jonker

Sofie Schiødt

PAPYRUSredaktion

Tine Bagh (ansv.)

Louise Alkjær

Paul John Frandsen

Merete Allen Jensen (layout)

Rune Nyord

Elin Rand Nielsen

Konsulent: Anne Haslund Hansen

Tryk: P.E. Offset, Varde

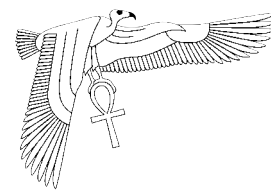
Papyrus udgives med støtte fra Kulturministeriets Tidsskriftstøtteudvalg. Eftertryk kun tilladt med skriftlig tilladelse fra redaktion og forfattere.

ISSN 0903-4714

Omslagsbillede

Harry Burtons fotografi fra 3. januar 1924 viser gravpladsens intakte forsegling og snorelukningen på det tredje af de fire forgyldte skrin, der omgav Tutankhamons sarkofag i begravelseskammeret. Burton photograph p0631 | © Griffith Institute, University of Oxford (farvelagt af Composite Films).

Redaktionelt

Dette nummer af Papyrus er det første i nyere tid udgivet uden medvirken af Lise Manniche, og der skal ikke herske tvivl om, at vi også savner hende i den forbindelse. Hendes store arbejde med at opgradere og forbedre Papyrus i samarbejde med vores grafiker Merete Allen Jensen er dog ikke spildt, og vi gør vores bedste for at føre Lises ånd videre. Det forrige nummer af Papyrus var tilrettelagt af Lise, og Paul John Frandsen stod for redaktionen. Da vi endnu ikke har fundet en arvtager til redaktørposten, er det denne gang Tine Bagh, der med god støtte af Paul, har redigeret Papyrus. Tine havde også planlagt at skrive en artikel om Amarna i forbindelse med udstillingen på Glyptoteket, men da det ikke lykkedes i tide, sprang Paul også til her og rystede en artikel ud af ærmet. Vi vender tilbage til Amarnaartiklen i næste nummer. Louise Alkjær har som altid stået for Siden sidst, og Elin Rand Nielsen har trofast læst og redigeret de forskellige bidrag.

I starten af dette forår holdt Mark Lehner et foredrag online om udgravningerne i pyramidebyen i Giza. Det var især interessant at høre om tankerne bag, og hvad de finder under den tidligere fodboldbane og -klub, som endelig er blevet flyttet. Artiklen her er således en oversættelse af M. Lehner "Searching for a Royal Building Under the Soccer Field" fra *AERAGram* 22,1-2 (2021), da den på bedste vis samler hans hypoteser om et muligt palads under fodboldbanen, der har vist sig snarere at være en kongelig administrativ bygning med et havneområde. Seglaftryk og oplysninger fra de interessante papyri fundet i Wadi el-Jarf ved Rødehavet er med til at understøtte de forskellige teorier. *AERAGram* er et online tidsskrift med rapporter og beretninger fra udgravningerne i Giza <https://aeraweb.org/publications/reports/>. De tidligere numre er tilgængelige for alle, mens de seneste kun er for medlemmer af AERA (Ancient Egypt Research Associates) <https://aeraweb.org/support/>.

Rune Olsen har i sin ph.d.-afhandling arbejdet med byggeriet af Senenmuts gravmonument i Theben. Senenmut (eller Senmut, som navnet også ofte skrives) kendes nok af de fleste som Hatshepsuts hofarkitekt, opdrager af hendes datter og som manden, mange gerne vil tilskrive rollen som Hatshepsuts elsker. Flertalsformen "gravmonument" anvendes, fordi Senenmut fik to, et til offerhandling og et til selve begravelsen, og som Rune skriver, kan det sammenlignes med adskillelsen af dødetempel og kongegrav i Ny Rige. I sin ph.d.-afhandling undersøgte Rune økonomi og arbejdsprocesser bag gravbyggeriet i Ny Rige, og netop i forbindelse med Senenmuts gravmonument er der fundet en række vigtige ostraka med gravplaner og noter, der kan betegnes som arbejdsdokumenter. De indeholder også dateringer, der gør, at Rune kan konkludere, at en grav kunne bygges på omkring fire år.

Pauls artikel er en forarbejdning af hans spændende foredrag til efterårsseminaret 2022, som han også holdt i Århus dette forår. Siden Thomas Hovings bog *Tutankhamun: The Untold Story* udkom i 1978, har Paul været fascineret af den sande historie om fundet af Tutankhamons grav. Som ung ægyptologistuderende i begyndelsen af 1980'erne fik vi altid at vide, at den bog burde vi læse. I foredraget og her kommer Paul også nærmere ind på tidens politiske forhold, og hvordan gravfundet og de politiske forhold var uløseligt forbundet. De fleste tænker nok ikke på dette, når myterne om Lord Carnarvon og Howard Carter gentages igen og igen. Det er godt at få tingene sat på plads og få øjnene op for det større billede.

TB